

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii«
în
Blaș.

Anul VII.

Blaș 17 Iuliú 1897.

Numérul 30.

Invitare la abonament.

Rugăm pe Domnii abonenti, să binevoască a-și renoi abonamentul. Spre scopul acesta am alăturat la numărul trecut asemnățiuni postală.

Restanțierii sînt rugați, să-și achiteze cât mai în grabă, abonamentele, ca să putem acoperi spesele însemnate ale edării foii.

Prețurile se vîd în capul foii.

Administrațiunea.

Progresul în școlele populare.

Din rapórtel, ce ne staú la îndemână despre esamenele de la școlele noastre populare, se vede, că un frumos număr de învățatori nu aú numai calificațiunea prescrisă de lege, ci tot odată sînt și conscii despre importanta lor misiune în mijlocul poporului nostru.

Când o constatăm acésta cu bucurie, nu putem, să nu dăm expresiune și nedumeririlor, ce le avem față de școlele populare în genere. Nóuë preste tot ni se pare prea neînsemnat progresul în raport cu așteptările, ce le legăm de școla poporală, și cu jertfele, ce le aducem spre susținerea ei. Noi am aștepta, ca cei ce aú frecventat școla poporală 6 respective 9 ani, să aibă cel puțin atâtea cunoscințe teoretice și practice, cât să se pótă aplica

ușor la o maestrie, la comerț etc., ori și dacă rămâne la agricultură (supunînd, că aú moșia proprie, pe care să o cultive), să-și pótă purta socotelile și pregăti însi-și actele scripturistice de prima necesitate. Așteptarea noastră este îndreptățită și în consonanță cu scopul școlei populare și cu planul de învățămînt. Căci, pentru ce se trimit prunciú la școlă, dacă nu ca acolo să-și câștige pre lîngă educațiunea cuvenită și acelea cunoscințe, cari le reclamă viața lor de mai târziu?

Din rapórtel, ce se scriú despre esamene, s'ar pără, că școlele noastre populare corespund prea deplin scopului lor, realitatea însă probéză contrariul. Tuturor ne este cunoscut, că cei ce aú frecventat școlele populare, după absolvarea lor, abia sciú ceti și scrie câte ceva. De lucrări stilistice și computul prevădut pentru anii V și VI în planul de învățămînt, nici idea nu mai aú, cu tóte că acestea sînt indispensabile spre a puté deprinde cineva cu succes comerțul, industria, ori chiar și economia. Ba, ce e mai trist, din procese verbale și alte acte scripturistice, ce ne-au venit la mână, ne am convins, că la noi și azi, după atáta școlă, e de tot mare numărul analfabeților. Nu scim, dacă în privința acésta stă îndereptul nostru vre-o naționalitate din patrie. Nu numai bêtănii, ci și din generațiunea tinérá mulți nu-și știú scrie nici numele, ci sînt siliți în loc de subscriere, să pună degetul pe crucea trasă înaintea nu-

melui lor. La câte încurcături, abuzuri, procese și nefericiri dá ansă punerea degetului, ni-o probéză esperința zilnică.

Ce e drept, avem puține scrieri bune pentru popor, dară nici, cele ce le avem nu sînt spriginite și cetite de popor; căci gustul de cetit și interesarea de lucruri literare nu se desvoltă de ajuns în poporul nostru încă din școla poporală.

Ast fel stând lucrul nu ne mirăm, că înaintăm încet, și că la masele poporului străbat cu greú și cele mai salutări idei și inovațiuni, ce se fac pe tóte terenele. Presa este astăzi cel mai puternic și mai acomodat mijloc de a face propagandă pentru marile interese bisericesci, naționale, economice și politice. Acest mijloc este înse aplicabil nu mai pentru cei ce sciú ceti și le plac cetitul, ceea ce, dýrere, nu putem afirma despre masele poporului nostru.

Aceste le-am adus înainte, nu ca să facem imputări, nici să descurajăm pre nimene, ci numai spre a da prilej de a medita serios asupra rezultatului real al învățămîntului din școlele noastre populare, ca nu cum-va prin rapórtel despre esamene strălucite, cari esamene ușor se pot și improvisa, să ne amăgim pe noi însi-ne.

Da, să recunóscem, că instrucțiunea poporală suferă de anumite defecte, pentru aceea nu se obțin rezultatele dorite de susținătorii școlilor. La delăturarea acelor defecte toți factorii competenți trebuie să conlucre în armonie

Feuilleton.

Suvenir de călătorie.

(Blaș—Budapesta—Agram—Veneția—Fiume.)

(Continuare.)

Uitasem să pomenesc, că ori de câte ori ni-se uria pe tren. ori, când n'avem ce să admirăm, grija noastră era să învățăm italienește.

După ce plictisirăm multă vreme pe conducătorul nostru — „capo di compagnia“, cum îi ziceau italianii, — cu fel de fel de întrebări, ieșit din răbdare, el ne spuse cu o nutră comico-serioasă: — Vorbiți românește! așa cam pe latinie, și vă vor pricepe! —

Și ne-a prins bine sfatul acesta.

În dată ce ne-am scoborit din gondole, și am pășit și emoționați și curioși pe „Piazzetta“, cel dintâiu personaj, care ne întilni a fost un vînzător de albumuri: „Ricordo di Venezia.“

— Favorisca Signore! — ne zice el complasant, vîzînd că sîntem străini.

— Cât costă? — întreb românește.

— Lira e mezzo! —

Era prea mult. Lira! spun eu și mi-o dete pe o coronă unгурescă.

Și m'a înșelat sdravăn! Peste câte va óre putém cumpára un „ricordo“ cu 25 cr. cu o jumătate de liră, unde mai puí, că i dădusém o coronă în loc de o liră?

— Nu mai cumpărați! că vă înșelá! — ne sfătúia conducătorul.

Era târziu! De alt cum nu strica de învățatură.

Dar étá la drépta noastră: „palazzo ducale.“ o zidire veche cu dóuë rînduri de colonade; étá dóuë colonne de granit înalte, pe una leul în aripat, ér pe cealaltă statua sf. Teodor, fostul patron al Veneției, apoi la stînga „campanile“ — clopotnița, — și mai încolo ér la drépta splendida basilica a Sf. Marcu, și în față pórtá stradel Merceria cu turnul și marele orologiú împărțit în 24 óre! și unde mai punem mulțimea nenumérată a porumbeilor, cari fără trică, sbóră unde le place și mîncă bucuros cucuruz și zaharicale de la ori cine. Și să credeți, că am vėdút cel puțin 4 ómení cari se ocupă cu vinderea cucuruzului pentru acesti porumbi!

Nu sciam, la ce să privim! Era o privelisce așa de admirabilă, atáta frumșetá și

splendóre sta înaintea ochilor nostri, cât numai sciam de noi.

Spre a-mi pune în bună rînduélá amintirile, voiú descrie pe rînd aceste frumșeti, cari atrag la sine ómení din tótá lumea.

Cea mai frumósă piatá în Veneția e fără îndoieélá „piazzá S. sá Marco“, fie pentru că e împrejmuítá de atátea clădirí monumentale, fie pentru că aci să întălnesc tot ce are vechia și mórtá cetate a dogilor, fie pentru că ea e cel mai mare loc uscat. Ea are o lungime de 176 m. și o lățime de 57 m.

Am percurs piatá páná în partea opusă bisericeí St. Marcu și de a colo apoi ne am întors și am privit-o.

În față noastră se înălța măréta basilicá, minunea Veneției, cu cele cincí portale arcuite împodobite cu mosaic de diferite colorí, cu cele cincí cupole zidite în stil oriental, cari umplu de admirație pe fie care privitor. Celealalte trei părți ale pieței sînt cuprinse de un edificiu imposant cu câte dóuë etagiú numit: al noilor și vechilor precursori. Zidirea din drépta noastră e acum palat regal.

Biserica acésta e cea mai desevársită zidire în stil bizantin, mai desevarsită chiar de cât Sf. Sofia din Constantinopol. Ea spune de gloria de odiniórá a Venețienilor, pove-

cu zel și diligență neobosită și să convingă poporul despre folosul practic al școlii.

Când poporul va fi convins despre folosul cel mare, ce îl prestază în afacerile sale zilnice cetitul și scrisul, se va îndulci de școlă și nu va mai aștepta, ca numai de frică și de silă să-și trimită pruncii la școlă și numai erăși silit să sistematizeze și plătescă salariul docental.

Se întărim convingerea acesta în popor fără amănare, căci articolul de lege 26 din 1893 prin §. 14 tot la cinci ani se pretinde sporirea salariul docental cu câte 50 fl., la care poporul, poate că nici nu a reflectat până acum, și să nu credem, că se va îndupleca ușor la sporirea salariului mai ales acolo, unde el nu vede, rólele cari cu dreptul se așteptă în urma jertfelor aduse pentru susținerea școlii.

Să nu așteptăm până ce suntem puși între alternativă: ori de a ni se închide școlă, ori de a cere ajutor de stat pre lângă condițiunile prescrise de lege, în cari nu e normativ momentul didactic, ci rezonele de stat, așa pre cum le înțelege liberalismul dominant la noi.

Esamele strălucite și rapórtelăudătorie, dacă corespund adevărului, sînt frumoase, dară ceea este necesar e progresul tinerimii în cunoștințele folosite pentru viața lor, și încă un progres, a cărui efecte salutari să nu fie numai efemere, ci durabile.

La cestiunea autonomiei.

Comitetul executiv al conferinței de la Cluș s'a prezentat Sâmbătă la Escelența Sa I. P. S. nostru Mitropolit comunicându-i rezoluțiunile conferinței cu privire la atitudinea în cestiunea autonomiei. Escelența Sa a primit cu multă afabilitate și bunăvoință comitetul constatător din dnii Alesandru Roman prof. univ. Ioan Lasló protopop, Leontin Pop, jude de tribunal și Dionisiu Vajda mare proprietar, tot o dată le-a mulțămuit pentru viul interes, ce-l pórta față cu cauza bisericii.

Alegerile delegațiilor pentru congresul autonom în diecesele de rit latin s'au început. Primul ales e contele Apponyi în Agria. Contele Apponyi în Agria. Contele Apponyi prin liberalismul său afectat a împins și ajutat guvernul în aducerea așa numitelor reforme politice bisericesti; deci alegerea lui în primul loc un „malum omen“.

„Telegraful Român“ și conferința din Cluș. — „Telegraful Român“ încă se ocupă în numărul său 69 la loc de frunte cu conferința noastră din Cluș. Trebuie să mărturisim, că acesta fõe face unele aprețieri obiective, pentru cari trebuie să-i fim recunoscători. În aprețierea unui punct însă din conclusele conferinței greșesc foarte tare, și a nume când punctului III din aceste concluse îi dă înțelesul arbitrariu, că noi am fi gata a abdice mai curînd de autonomia bisericii noastre, de cât de dreptul ce-l avem la fondurile comune catolice din Ungaria. Noi cari am fost în pusețiune de a cunoșce ideile și sentimentele membrilor din conferința de la Cluș, putem declara fără témă de a fi desavuați, că atunci, când s'a primit punctul III din concluse, nimeni nu l-a trecut prin minte aceea ce susține „Telegraful Român“. Acel punct nu are și nici după cum este formulat nu pôte avé alt înțeles, de cât că de și românii uniți voesc *necondiționat* autonomie separată de autonomia bisericii latine, totuși acesta voință a lor nimenea să nu o interpreteze așa, ca și când ei ar abdice de dreptul ce-l au la fondurile comune catolice din Ungaria.

Punctul acesta este un avertisment pentru latinii, ca ei să nu credă, că înființându-ne noi autonomie separată, îi lăsăm să facă ce ce le place cu fondurile catolice, la cari de la înființarea lor am avut și avem și noi drept.

Ne pare rău, că „Telegraful Român“ nici după cele ce s'au publicat în foile noastre nu scie, că ce a hotărît conferința episcopescă din Blaș în cestiunea gravă a autonomiei, și ca să afle conclusele acelei conferințe, recurge și la foii unguresci.

Tótă lumea scie, că episcopii noștri pînă astăzi n'au dispus să se facă alegeri pentru congresul autonom regnicolar, ce-

va convoca primatele Ungariei. Și fiind că dispusețiunile acestea, trebuiau să se facă cu ziua de 24 Iunie a. c., de sine urmîz, că episcopii au hotărît, să nu participăm la acel congres, căci alt cum ei ar fi dispus acele alegeri deja cu ziua de 24 Iunie a. c. Dacă nu s'a publicat acel conclud, noi credem, că bine s'a făcut, pentru că ar fi avut aparența, că prin publicarea lui episcopii voesc să influențeze hotărîrile conferinței din Cluș și ast fel aceste hotărîri ar fi pierdut mult din importanța lor.

Astăzi toți sîntem în clar, că și episcopii, și clerul, și poporul au hotărît, să nu intrăm în congresul autonom, ce-l va convoca primatele Ungariei. Ori care membru al provinciei noastre mitropolitane, ar lucra în contra acestor hotărîri, se pune nu numai în conflict cu întregă biserica noastră, ci se face și tradatoriul ei, vrednic de disprețul tuturor. Un ast fel de trădători noi nu credem să se pôte afla în sinul bisericii noastre mai virtos între împrejurările grele de astăzi, când numai în deplină unitate de vederi, de sentimente și de acțiuni putem mântui biserica și națiunea.

Nu vom urmări pe „Telegraful Român“ în cele alalte părți ale articolului său, cari n'au de a face nimica nici cu conferința episcopescă din Blasiu, nici cu conferința din Clușiu.

Un lucru înse trebuie să-l lămurim așa, în cât se vază și domni de la „Telegraful Român“, cât de nedrepti sînt, când atribuesc bisericii noastre spirit de netoleranță.

„Telegraful Român“ trebuie să scie, că la nici un institut cultural gr. oriental nu pôte fi aplicat un greco-catolic și nici nu ni-se pôte arêta nici un cas, că la vre un gimnas, ori altă școlă gr. or. să funcționeze un gr. catolic. Dacă și greco-catolicii urmîz acest principiu, pentru ce li-se face imputarea, că sînt intoleranți? Cu tóte acestea noi am puté aduce mai multe casuri, din cari ar pôte vedé ori cine, că mai intoleranți au fost și sînt greco-orientalii în acest punct de cât greco-catolicii. De o cam dată înse amintim numai cazul profesorului Ioan E. Prodan, care deși greco-oriental, a fost aplicat la gimnaziul gr. cat. din Blaș în calitate de profe-

stesce de estinderea puterii lor. Așa de asupra portalului din mijloc, înaintea ferestii celei mari, se înalță patru cai mari de aramă aurită, cari au fost aduși din Constantinopol prin vécul al 13-lea, mai sînt nisce uși aduse din biserica Sf. Sofia, și în sfârșit nisce colonne aduse din templul Ierusalimului, ér în cripta bisericii odihnesc rămășițele apost. Marcu.

Frumosă în a fară, ea e surprindetóre din lăuntru.

Eú am fost cel puțin de patru ori în ea, și am privit cu luare a mințe la tot ce am cređut că merită atențiune. Și-ți vine ore cum să zici, că ea te orbesce și te umple de admirațiune în totalitatea sa, cu variațiunea bogată a zidirii și a picturilor.

Înainte de a intra în biserică, treci coriprinorul, care o încunjură de trei părți. Păreții coridorului sînt plini de scene biblice lucrate cu multă artă în mosaic. De aci prin nisce uși de bronz intri în lăuntru, ajuns aci privirea ti se opresce la altariul principal, unde renumita iconă „pala d'oro“ e lucrată în aur masiv și pietri scumpe, de o valóre neprețuită. Tot acolo sînt 14 statui foarte artistice și în mijloc un crucifix aurit înalt de 2½ m. Apoi din cóce un tablou de cutare artist, din colo altul de cutare pictor renumit. Privindu-le tóte, te perđi în admi-

rație și ieși a fară, fară de a ti putea da sama ce e mai frumos, și mai admirabil!

Am fost de față în această minunată basilică la liturgia ss. Pasci. La altariul principal slujia Patriarchul cu asistință numărósă, chorul cînta așa de frumos, cât ori cât de împrașciat ti ar fi fost gândul, ti-l aducea la rugăciune. Biserica era plinăplinută de public. Dar de sigur, că din mulțimea acesta 2/3 erau străini, fie care în mână cu un Baedeker, cetia și privia mosaicurile și picturile cele minunate.

Când am ieșit din biserică, am întâlnit o damă angleză — de sigur, — care studia o columnă de la intrare.

— Asta pînă nu le vede tóte nu se mișcă de aci! — spunea conducătorul nostru, Iubitul Vili.

— Ei, dar cât stă apoi în Venetia? sciu că nu 2 zile ca noi.

— Póte că nu!

Privind la stînga bisericii palatul patriarchului, am ieșit pe pórta numită „la torre dell'Orologio“, a cărei fașadă e acoperită cu marmoră și pe a cărei terasă doi giganti din bronz, bat cu ciocanele ciasurile în un clopot mare, și apoi am trecut prin mai multe strade spre a vedea piațele de legume — *merceria* — și de pesce — *pesceria*. —

În piața de legumi de și în April,

am aflat o vegetațiune foarte înaintată. Cei mai tineri din companiile noștri și au ticsuit buzunarele și stomachul cu portocale, erau așa de frumoase și așa de ieftine, noi, ceialaltii ne-am pus la butonieră ori câte o rosă, ori câte va fire de lăcrămióre, cari aveaú un miros îmbătător.

În piața de pesci ajunsăram prea târziu, se trecuseră toți pescii, de abia mai erau nisce raci de mare, și câți va pesci micl lați. Pe nisce bănci gondolieri veseli glumiau și cîntau.

Ne-am întors ér pe piața Sf. Marcu, și am pornit spre piazzetta. Am trecut pe lângă campanile, am intrat în curtea palatului ducal, privind în fugă și această zidire frumoasă, ne-am uitat la vechile temnițe cu „ponte dei sospiri“, și am mers înainte prin „riva dei Schiavoni“ spre „giardino publico“. În cale am întâlnit o „osteria“ se spunea că i nemțescă, — se bem o bere! zisese nu sciu care. Am ascultat de ispită și am cerut o halbă, de și auzișem că berea e rea. Așa și era. O înghițam tare cu anevoie, dar pentru aceea numai încetam din laude, în speranță că dóră—dóră să va mai găsi unul să mai bea o, era așa de rea!

În cale am vedut statua lui Victor Emanuel, apoi a lui Garibaldi, și după ce am paúzat puțin în grădina mam pe o bancă,

sor de gimnastică, și ca greco-oriental a funcționat la acest gimnas mai mulți ani, fără să-l fi îndemnat nimenea, să se facă greco-catolic. Dacă totuși după timp mai îndelungat a creștut dânsul, că este bine să trecă la greco-catolic, acesta este o cestiune de conștiință, în care domni de la „Telegraful Roman” n'au dreptul să intre.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Congresul bisericesc-național al Sârbilor s'a deschis Duminecă în Carlovetz cu formalitățile obicnuite. E de însemnat, că br. Fedor Nicolici, care funcționează la congres ca comisar regesc, a făcut o introducere în limba magiară la cetirea decretului regal, după aceea a continuat în limba sârbescă. După departarea comisariului regesc din congres luând cuvântul br. Zivkovic, fost șef de secțiune în Croația, a făcut declarațiunea următoare: „Ca cel mai bătrân membru al congresului declar atât în numele meu, cât și în numele a lor 65 de colegi ai mei, că regret, fiind că Escelența Sa comisarul reg. primele cuvinte cătră acest congres sârbesc greco-ortodox le-a adresat în o limbă, care după statutele congresuale și după regulamentul nu e limba oficială a congresului bisericesc, și pentru aceea majoritatea congresului nu a putut pricepe acele prime cuvinte.” Patriarhul a trecut curând peste declarația aceasta. La prânzul festiv dat de patriarhul deputații radicali nu au voit să se prezenteze, escusându-și absența.

În 14 a. c. s'a deschis și sinodul episcopilor sârbesci.

Roma.

Principele Bulgariei în 9—11 a. c. a petrecut în Roma, ca oșpele al curții regale italiene. De o vizită la Papa nici vorbă nu putea fi, cunoscut fiind, că prin tradaerea la schismă a fiului său Ferdinand s'a pus în stare de rebeliune față cu biserica și capul ei vechi. E caracteristic, că principesa Maria Louisa, care e o

catolică bună, nu a voit să însoțescă pe bărbatul său la Roma.

Deputații mai serioși încep a recunoște, că cauza principală a decadentei actuale este departarea de la principiile religiunii, pentru aceea vorbesc cu mai mare respect de biserică și religiune. În desbaterea bugetului deputatul liberal-moderat De Cesare poftesce ameliorarea stării materiale a clerului rural. Molmenti pretinde, ca instrucțiunea în școala populară să fie pătunsă de spiritul religiunii. Religiunea să nu o mai propună laici, dintre cari unii sînt ncredincioși, ci preoții, supunând că nutrește sentimente patriotice(?). El își ține de onore, că a contribuit la reintroducerea rugăciunii și instrucțiunii religioase în școle în patria sa Venetia.

Ministrul de instrucțiune zice, că din cele 8235 comune civile ale regatului 6394 propun religiunea în școlile lor, ce probază, că poporul italian ține la religiunea sa catolică. Legea din 1877 nu mai numără religiunea între obiectele obligătoare, deci comunele sînt detore a îngriji numai de instruirea religioasă a școlărilor acelora, a căror părinți o pretind acesta espres. Cei mai mulți părinți însă o pretind acesta.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Vorbirile de câte 2—4 ore se repețesc zilnic în ședințele dietale. Numărul oratorilor opoziționali nu mai scade, pe cum ar fi așteptat și dorit guvernul. Interpelațiunile încă sînt mai lungi ca de comun, ca să trecă vremea. În ședința din 7 a. c. abatele Molnar purcedând din faptul, că vice comitele comitatului Bács-Bodrog a cerut ajutorul preoțimii spre suprimarea socialismului, interpelază pe br. Bánffy, că are de cuget, a presenta camerei un proiect de lege pentru ștergerea reformelor bisericesci și în specie a neconfesionalității, și când o va face acesta? Tot atunci a interpelat Hock

asupra mișcărilor agrare din Alföld. El arată, că guvernul cultivă socialismul, aducând lucrători din Ungaria nordică și promițându-le plată mare a scumpit și acolo lucrul, pe cei duși în Alföld i-a amăgit, nedându-li-se, cât li s'a promis. Lucrătorii evlavioși din părțile nordice prin contactul cu cei din Alföld se infectează de socialism, pe care îl duc și la cei de a casă. Guvernul mai cercă a înăduși mișcările socialiste, nu cu înțelepciunea politică, ci cu miliție, cu gendarmi, cu vîrsări de sânge, cu forța brută, prin acestea cresc nemulțămirea și socialismul se lătesce.

Deci întreabă guvernul, că aplicat e a descoperi camerei programul lui agrar, și măsurile, ce are să le iee pentru asigurarea decursului liniștit a lucrărilor agricole.

Ministrul president br. Bánffy a fost chemat pe 13 a. c. la Viena, pe cum scrie presa, ce stă aproape de guvern, ca să raporteze Monarchului despre situație. În Viena Marți după amezii s'a ținut consiliu comun de miniștri sub presiunea Monarchului. La consiliu au luat parte miniștri comuni Goluchovski, Kállay și Krieghammer, ministrul president austriac Badeni și ministrul president ungar Bánffy.

Acum și presa guvernamentală începe a fi nemulțămită cu br. Bánffy, din cauză că acesta nu e în stare, să înfrângă pe opoziționali. Planul lui Bánffy, de a disolva parlamentul, nu-l aprobă presa liberală, din cauză că nici la eventualele alegeri nu ar eși majoritatea guvernamentală mai impunătoare de cât acum, de altă parte opoziția și atunci ar pute-o teroriza prin obstrucție, cum face de presente.

Se zice, că planul din urmă a lui Bánffy pentru înfrînarea obstrucționistilor ar fi introducerea de ședințe paralele; înainte de amezii ar fi să se discute asupra zăcharului, după amezii asupra investițiilor, ce vré să le facă guvernul, érá nóptea asupra procedurii penale.

Austria.

Raporturile dintre guvern și Germani se tot înaspresc. Germanii au voit, să țină mai ales în Bohemia mai multe adunări populare, dară organele guvernului tot de una i-au împedecat, sciindu-le intențiunea de a agita. În cele din urmă Germanii s'au decis a ține adunare la Eger (în Bohemia) în 11 a. c. și fără concesiune. Guvernul a luat toate măsurile spre a împedeca adunarea; a dispus la Eger înmulțirea poliției și a gendarmăriei și a recuirat miliție. Cu toate măsurile acestea Duminecă la apelul deputatului Schönerer s'au adunat în Eger 73 de deputați de ai parlamentului și dietelor provinciale și cam la 8000 de ómeni. Adunarea a fost împedecată, convocatorii mergînd la magistrat să protesteze însoțit de popor, acolo deputații Funke, Pergelt și Iro din coridorul etagiului I, au ținut la poporul, ce stă în curte, vorbiri scurte, zicînd, că ordinațiunile ministrului Badeni au deșteptat în fine pe toți Germanii și i-au adunat în același castru. Obstrucțiunea se va continua, până ce se vor delătura fatalele ordinațiuni în cestiunea limbei. Îndemnă

ne-am suit pe un vaporeș, care ne-a dus de alungul canalului mare. În cale am văzut câte va palațe vechi și înegrite de vremuri, ca ambasada germană, palațul Foscari, Vendramin, cest din urmă foarte frumos, din marmură albă de Istoria, cu pilastri și colonne corintine.

Aci a murit marele compositor Richard Wagner.

Am grăbit apoi la otelul nostru „Albergo al Cavaletto” spre a prânzi, căci eram grozav de flămânzi. Ascultați menu-ul, adevărat menu de ziua primă a sf. Paști:

Păpăradă

Friptură cu crumpene

Vin și apă.

Rideți? Pentru ce? Vă uitați că sîntem în Occident, unde se mănăcă prânzul sara. Veți, auți la vremea sa, cât de lucrulic am fost tractați la cină! Până atunci, răbdare!

După masă ne-am făcut cu toții corespondința. Totă lumea trebuia să scie unde sîntem noi. Care de care avea „cartoline”, cărți postale mai frumoase, cu fel de fel de vederi din Venetia. Se făcuse un pachet destul de mărisor de corespondințe.

Pentru după amiază nu era satorită nici o ordine, fie care putea merge unde voia, atîta numai că pe 7 să fie cu toții la otel.

Am ieșit pe piață. Dumnezeule, atîta

lume! atîta varietate de costume, de ómeni și babilonie de limbi! Am luat pe rînd casele din dreapta bisericii, prăvălii peste prăvălii, care de care mai luxosă. Lucrări de artă în aur, mosaic, lavă, sticlă, lemn etc. Bijuterii de totă frumuseța și prețul. Căți-va am cercetat renumita fabrică a lui Testolini cu magazinele sale de sticlărie de o frumuseța și artă uimitore. Aci am văzut copia lăganului comandat de regina Elisabeta pentru prințul Carol, lemnăria singură costă 800 fl. unde mai punem grósele perdele de mătasă. Am văzut o oglindă cu un preț fabulos de 3000 line, lampe electrice în feliu și feliu de forme. Un comis de a firmei a apăsă pe un buton și îndată în toate lămpile acestea s'au aprins lumina electrică, era o lumină și strălucire feerică. Pe o masă sta un splendid buchet artificial din sticlă, în mijlocul lui licuria o talnică lumină, care îți aduce a minte de povestirile arabe. Și alte multe—multe, pe cari nu le pot descrie. Am părăsit aceste bogate magazii cu o încolțire de socialism în inimă.

Ziua întâiu n'am povestit-o încă totă, voiți cionta însă aci amintirile mele, spre a vă lăsa în inimă un dor de Venetia, după acest oraș, care el însuși prin situația sa pe ape, se face atîta de interesant.

(Va urma.)

pe Germanii să țină la olaltă. Poliția a împărățiat poporul, care la rândul a s'au insultat și atăcat cu pietri pe gendarmi, polițiști și finanți. Pe strade de asemenea s'a făcut demonstrațiuni.

După amezi demonstrațiuni s'au dus cu trenul în orașelul Waldsassen din Bavaria, și acolo, la recercarea auctorităților austriace, le a fost oprită adunarea publică, dară pentru aceea și-au spus unul altuia, ce au avut de spus, în restaurante. Sara la reîntorcerea în Eger de nouă au întrevinit ciocniri între demonstrațiuni și organele auctorității de stat. Demonstrațiuni aveau tricolor negru-roș-auriu și alte embleme de ale Germaniei, au cântat „Wacht am Rhein” și alte cântece pangermaniste, cari tradăză gravitatea Germanilor austriaci spre imperiul german.

Marii proprietari germanii „fidei constituțiunii” au ținut Duminecă o conferință în Viena sub presidiul contelui Oswald Thun, în care se desaproba ordinațiunile ministeriale în cestiunea limbe, pe cum și agitațiunea în contra constituțiunii; recunosc, că conviețuirea diferitelor naționalități reclamă de la una fie care aumite jertfe, dară elementul german nu lucru nedrept apărându-și prerogativa garantată de constituție în cestiunea limbei și naționalității sale. Marii proprietari vor lupta pentru drepturile Germanilor, cari pretind retragerea ordinațiunilor.

Cehii de altă parte ved ordinațiunile în cestiunea limbei nu numai minimul, ce li s'a dat, și pe cum a declarat însuși prințul Schwarzenberg numai acceptarea acelor ordinațiuni pôte forma basa de împăcare cu Germanii.

Guvernul până acum nu s'a pronunțat asupra modului de împăcare. Unii prezic retragerea cabinetului Badeni.

Presa magiară, chiar și cea guvernamentală, condamnă pășirea violentă a guvernului față de Germanii, oprindu-le și disolvându-le adunările; nu reflectăză inse, că aceste violențe le preamăresce, când le aplică guvernul ungar față de nemagiari.

Turcia.

Puterile europe cu ori ce preț fortăză încheierea păcii. Ministrul de esterne al Rusiei contele Muraviev a propus marilor puteri accelerarea tractărilor de pace dintre Ambasadorii din Constantinopol și sublima Pörtă. Propunerea a fost primită, și când Turcia a hesitat a se pleca la pace, au urmat sfaturilor domnitorilor la adresa sultanului. Măiestatea Sa Monarchul nostru în o telegramă îl asigură pe sultanul despre amicitia sa și îi dă sfatul, să accepteze condițiunile de pace formulate de cătră ambasadori. Tot în sensul acesta au depeșat sultanului domnitorii Germaniei, Rusiei și Italiei, regina Angliei și presidentul republicei franceze.

Nota colectivă a puterilor adresată Porții sună: „Subscriși ambasadori au onore a notifica Escelenței Sale ministrului de esterne, că ei în vederea subterfugiilor înaltei Pörte în cauza rectificării confiniilor tesalice, sint autorisați de guvernele lor a da solidar și categoric următoarea declarațiune: Marile puteri au primit proiectul de rectificare strategică

a confiniilor așa, cum l-au elaborat atașatii militari și l-au comunicat înaltei Porții. În consocentă sint de acord a asigura pe regimul otoman, că dinșii au resoluțiunea firmă, de a pune capăt unii obstrucțiunii, a cărei unicul efect este împedecarea păcii, care formăză un eminent interes europen.”

O telegramă din Viena a lui „Daily Telegraf” anunță, că sultanul ar fi rugat pe ambasadorul austro-ungar br. Calice, să informeze puterile, că dînsul stimăză servițiile prestate Turciei, și bucuros ar satisface tuturor dorințelor, dacă nu s'ar teme, că evacuarea Tesaliei ar da ansă la o agitațiune religioasă din partea softalelor. Acest motiv se pare a fi produs efect asupra ambasadorilor și i-a înduplecat, de a face porții unele concesii neînsemnate, ca sultanul să pôtă liniștii partidul răsboinic. Aceste concesii ar fi: Turcia capătă districtul Mețovo și mai multe comune în estensiune de 200 kilometri quadrati. În districtul Tyrnovo se cedăză Turciei câte va sate românesce. Spesele de răsboiu s'au ficsat la 4½ milioane fontii, din cari 1½ milion să se plătescă la retragerea trupelor turcesce din Tesalia. O companie anglo-francesă ar lua în arëndă vămile Greciei și ar plăti Turciei restul speselor de răsboiu.

Publicare de concurs.

Până la ziua de 15 August n. a. c. se escrie concurs pentru primirea în Internatul Vancean de fete din Blas.

Condițiunile primirii sint:

1. Pentru o elevă sint de a se plăti pe un an scolastic 120 fl. solvibili în două sau cel mult patru rate anticipative, pe lângă aceea o taxă anuală de inscriere de 3 fl. pentru elevele din clasele elementare și de 6 fl. pentru cele din clasele superioare, apoi 1 fl. pe an pentru bae. Elevele, cari vor învăța limba franceză ori musica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate.

2. Fiind că elevele vor trebui să porțe vesminte uniforme, se va solvi 14—18 fl. după etatea fie căreia. Uniforma acēsta, care se pregătesce în internat, constă din două surte în formă de rochie, 2 pălării, — una de iernă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fie care elevă va trebui să fie provădută cu: 6 cămeși, 6 camisone, 6 pantaloni, 1 fustă de iernă, 6 servete, 12 batiste, 6 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuți, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 2 pepteni, 1 saltea de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lavor de spelat și 6 ștergere.

Obiectele acestea au să fie marcate cu numele elevei.

Pentru suma numită fie care elevă va primi:

1. Instrucțiune în studiile prescise pe clasele I—VI elementare și VII—VIII superioare, educațiune religio-morală și deprinderi în conversațiune magiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoșe și luminoșe provădute cu mobilierul necesar.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amezi 3 plese, Dumineca și în sârbătorii, 4, c) la cină două plese.

4. Spelat, luminat și încălțit. În fie care lună elevele vor lua câte o bae.

5. Instrucțiune în fert, spelat, călcatul cu ferul, coptul pâinii, tors, țesut, curățit, grădinarit, croit, ducerea socotelelor economiei de casă, conservatul și aședatul legumelor și victualelor preste iernă, îngrășatul animalelor, prăsirea și ținerea galițelor etc.

La cererile pentru primire e de a se alătura: estras de botez, testimoniul de pe

clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Concursele sint de a se înainta Prea-veneratului Consistoriu Mitropolitan în Blas, alăturându-se la fie care o marcă de 20 cr. pentru spedarea francată a resoluțiunii. De la cererea de primire nu sint dispensate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blas la 7 Iulie 1897.

Diracțiunea Internatului de fete.

Corespondințe.

28 Iunie 1897.

Clarissime Domnule Redactor!

Vă rog a-mi da voe, să Vă comunic rezultatul esamenilor din tractul protopopesc al Biei.

Fiind că esamenile la noi s'au început numai la 3/15 Maiu a. c. și copiii în acest timp frecuentăză mai neregulat școla, ca să se isprăvescă mai iute M. O. Ioan Horșă, conducătorul tractual, a esmis prin câte va comune, ca comisar la esamene pe On. notar tractual Iosif Lita. Esamenile s'au ținut din 15—24 Maiu.

Comisiunea esaminătoare le-a clasificat așa:

1. Bia și Sâncel (inv. dir.) progres eminent.
2. Sân-Miclăuș, Spini, Tătărlăuș progres laudabil.
3. Făget, Feisa și Veseșuș progres bun.
4. Iclod, Tăuni, Sâncel (inv. secundar) și Alecuș progres suficient.
5. Pânade, Căpâlna și Valea-sasului progres sub suficient.

Un lucru îmbucurător s'a putut constata, și anume nisuița de a se forma în fie care școlă câte 6 despărțeminte, după cei 6 ani de școlă.

E adevărat, că nu în toate locurile s'a putut constata progres mai bun, dar cauza e și aceea, că întrăgă iarna ne-am bucurat de ploe multă și de tină și mai multă și mai mare; în cât îți era mai mare mila de bieții copilași, să-i veți înotând prin noroi până la școlă.

Un inconvenient mare e și acela, că multe oficie docentale sint împreunate cu cantoratul; și apoi cu înmormintări, sfeștăni, pomeni etc., unde e comuna mai mare, i-se trec învățătorului 2 zile din săptămână și de toate sint numai 5 zile de școlă, căci una e zi de recreație și alta Duminecă.

Observ, și aceea, că fie care învățător atunci să predea o materie, când el însuși o scie bine; căci copilul mai iute și mai mult ține o noțiune, care o primesce prima oră, și apoi dacă noțiunea e falsă? Nu va fi de prisos așa cred, dacă voi ilustra acēsta cu un exemplu. Într'o comună — nu o spun acum — întrăbă învățătorul: „Cum se produce fulgerul.” Copilul: „Așa, că norii se lovesc de pământ.”

Într'alt loc întrăbă: Cum e osia pământului? și învățătorul însuși acolo în examen face un cerc pe tablă; după aceea trage o linie orisontală (diametru) și spune tot el, că aceea e osia pământului, măcar că globul îl avea în dulapul școlii.

Eu cred, că scopul principal este: să învețe religiunea, scrisul, cetitul, computul; din cele alalte numai aceea, ce e de lipsă pentru viața casnică și despre lucrurile, cari le vede în toate zilele, să-i arete causele, mij-

lăcele și scopul lor, dându-le informațiuni sigure și adevărate, nu false.

Un altul acolo în examen zice înubiților săi elevi în auzul tuturor asistentilor: „Sedeți jos măgarilor!“ Cum i-va fi apostrofat, când era numai el singur cu ei?

Să se mai păzescă domni învătători de un lucru: memorisarea tuturor obiectelor. Din poesii în colo nimic să nu se reciteze și la acestea încă mai întâiu să le scie înțelesul. În cele mai multe locuri, dacă provoacă și puneai vre-o întrebare, și nu putea a-ți răspunde; atunci intervenia învătătorul, îi spunea ș-ul respectiv, în care se cuprindea întrebarea, și apoi începea elevul, nici nu sufla până isprăvea. Dacă l'ai fi întrebat, ce a zis: săi stătea fără glas, săi și-o mai spunea o dată tot așa cu aceea deosebite, că mai resufla în alt loc.

Rog pe domni învătători, să nu le ia acestea din urmă și nici cele alalte în nume de rău.

„De la Târnavă mică.“

Convocare.

Adunarea generală anuală a reuniunii femeilor române Sălăgiane să convocă pe 2 August a. m. 10 ore a. e. în comuna Unimăt.

P. t. membrii ai reuniunii și toți, cari să interesază de cultura femeii române sînt invitați, să binevoască a participa la această adunare generală.

Programul adunării: 1. Deschiderea adunării prin președintă. 2. Raportul comitetului asupra activității de preste an. 3. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea raportului comitetului și a rațiuniiului anual. 4. Alegerea unei comisii pentru înscrierea membrilor și încassarea taxelor de membrii. 5. Raportul comisiiunilor de sub 3 și 4. 6. Alegerea comitetului și a funcționarilor reuniunii pe trei ani următori. 7. Petrectarea propunerilor insinuate. 8. Defigerea locului și timpului pentru adunarea generală viitoare.

Din ședința comitetului reuniunii femeilor române Sălăgiane, ținută în Șimleu la 27 Iunie 1897.

A. Cosma
secretar.

Convocare.

Adunarea generală anuală a despărțământului XVI. „Selagiu-Chioran“ a „Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ține la 2 Aug. st. n. a. c. 11 ore a. m. în comuna Unimet.

Sînt invitați cu tot respectul a participa la această adunare nu numai domni membri ai despărțământului, ci toți aceia, cărora le zace la inimă regenerarea poporului român țeran prin cultură.

Programul adunării: 1. La 8 ore a. m. celebrarea cultului divin. 2. Deschiderea adunării prin președinte. 3. Raportul comitetului despre activitatea sa din acest an. 4. Alegerea unui comisii pentru cenzurarea raportului comitetului și a rațiocinului. 5. Alegerea unui comisii pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor de membri vechi și noi. 6. Raportul comisiiunilor de sub p. 3, 4. Alegerea comitetului și a funcționarilor despărțământului pe 3 ani. 8. Petrectarea propunerilor diverse. 9. Defigerea locului și timpului adunării generale venitoare.

Din ședința comitetului despărțământului XVI al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Șimleul-Silvaniei la 27 Iunie 1897.

Alimpiu Barboloviciu
vicar. for. episcopesc al
Silvaniei și președintele
despărțământului XVI.

Augustin Vicaș
actuarius despărțământului.

Noutăți.

Escolența Sa I. P. S. D. Mitropolit la srbătorea ss. apostoli Petru și Paul e celebrat în catedrală, cu asistența clerului gremial. După citirea s. Evanghelii Escolența Sa a predicat despre virtuțile marelui apostol al limbilor s. Paul.

Apel. În ziua de 19 Iunie st. n. a. c. s'a descărcat asupra comunei Suciag (protopopiatul Clușului) și întreg hotarul ei o grindină în marimea nucilor atât de grozavă, încât în un pătrar de oră a nimicit întreg hotarul, care promitea un seceriș de tot îmbucurător, a spart coperișele caselor, nu numai atât, ci de atunci încôce în urma ploilor continue s'a surupat pămîntul mai ales în partea de cătră apus a comunei, încât derimându-se locuințele, ômenilor sînt siliți săi a părăsi comuna, săi a-se strămuta la alți locuitori. — I-se rumpe inima omului la vederea familiilor cu ochii plini de lacrimi parasindu-și casele și vetrele lor, căutându-și scut și adăpost, cari pe unde pot. Ce va fi de acesti creștini în lipsa totală de bucate, și în lipsa chiar și de locuințe? — Cum vor pute suporta greutatea zilnice în lipsa totală a vre unui isvor de venit? Chiar în anul curent s'a sistemizat salariul docental la minimul preseris de lege, din cari 150 fl. cad în sarcina locuitorilor puțin la număr, care sarcina în împrejurările de față e cu neputința a o suporta. Deci subscriși în numele credincioșilor din numita comună, alergăm la marimozitatea tuturor creștinilor, a tuturor românilor, cari din indurarea lui Dumnezeu sînt cruțați de asemenea lovituri demne de plâns, ca să concurgă din prisosul propriu cu obolul, dacă nu întru ajutorarea singuraticilor, dar întru acoperirea barêm în parte a salariului docental, pentru ca ast fel să ne putem mântui școla noastră confesională de pericolul căderii, ce o amenință în tot momentul. Marimozii binefăcători primescă pe acesta cale înainte mulțamițele nefericitorilor, bunul Dumnezeu să le respălătescă din visteriele nesecate ale bunătății sale; fie siguri, că rogăciuni ferbinți se vor înălța la tronul dumnezeesc întru apărarea de asemenea și alte nefericiri. Ofertele primite din partea subscrișului paroch locale ori a curatorului se vor publica în ziarie. Suciag, 27 Iunie 1897. Ioan Pop paroch gr. cat. Petru Sabo curat. prim.

Programa școlii civile gr. cat. de fete împreună cu internat a dieceșei gr. cat. de Oradea-Mare din Beiuș pe an. școl. 1896/7 redactată de Vasiliu Ștefanica, directorul școlii, e titlul primului raport, cese dă publicului despre școla de fete împreună cu internat în Beiuș din liberalitatea Episcopului Pavel. Din cuprinsul ei însemnăm următoarele: „Despre ferile școlastice“ de prof. Marta Fabian, în care se dau sfaturi elevelor, despre modul folosirii ferilor școlastice. Urmază date referitoare la deschiderea institutului, planul de învățămînt, și progresul în studii. Din tabelele statistice scotem următoarele cifre: în cele dintâii două clase, — cari s'au deschis anul acesta, — au fost 32 eleve, 24 gr. cat. și 8 gr. ort. tôte române, calea mai multe 18 au fost din comit. Bihor, etatea a variat între 10—15 ani, celea mai multe au fost de 14 ani. Progresul în purtarea morală și studii a fost deplin satisfăcător. 10 au reproductat succes eminent și de abia 2 au avut câte un neindestulitor și acela din limba germană. Lucruri de mână s'au făcut peste tot 417 bucăți, mai multe 135 dantele croșetate. Urmază consensuarea mijlocelor de învățămînt și administrație, legile și regulile disciplinari și istoricul școlii pe an. 1896/7. Însemnăm de aci, că au funcționat 1 director 3 profesore și 3 profesori. Anul școlastic s'a început la 21 Sept. 1896 și s'a închiat la 20 Iunie. Din instrucțiunea pentru anul viitor însemnăm cu multă bucurie, că se va deschide la tómnă și clasa III și IV a școlii civile și că prelegerile se vor începe la 14 Sept. n. solvind-se didactrul de 8 fl. Pe

lângă studiile ordinare elevele pot lua ôre private din l. franceză și fortepiano. În partea a doua urmază raportul despre internat: inaugurarea, scopul situațiunea și aranjamentul lui, personalul conducător, etc. Din datele aceste aflăm că internatul este foarte bine aranjat și întocmit cu tôte cele de lipsă, mulțamită marelui său întemeietor Escel. Sa Episcopul Mihail Pavel. Numărul internitelor anul trecut au fost 22, în clasele elementari 4, în cl. I civilă 11 și 7 în a II. Taxa. ce au de a solvi elevele, e de 150 fl. pentru care sumă primesc proviziune întregă și uniformă. Închiam acest scurt extras din programa școlii cu dorința, că Provedința dumnezească să lungescă la mulți ani viața bunului Episcop, care jertfescă atât de mult pentru credincioșii și nêmul său.

Autonomia. În Nr 8 din „Literatură și Arta română“ un ziar literar foarte îngrijit redactat. cetim următoarele șire semnificative: „Peste munți, Biserica unită a Românilor, cel din urmă refugiu al libertății lor întregi, cel din urmă simbol sacru al neatrîndării consciinței lor, cel din urmă glas al unei patrii depărtate, — este amenințată în autonomia ei. Guvernul unguresc voeste s'o contopescă cu biserica catolică maghiară. Iată pentru ce Români de peste Carpați sînt în mișcare. Iată, pentru ce Episcopatul român din Blaș, în conferința s'a din zilele trecute a strigat energie și hotărît veto, adevăc nu și cu nici un chip. Iată pentru ce numeroși fruntași laici ai bisericei unite au convocat o nouă conferință la Cluș, pentru ziua de 29 Iunie viitor. Noi salutăm mișcarea Românilor de peste munți cu respectul, pe care îl datorim mișcărilor sînte, cu speranță și cu încredere.“

Caracteristic. Comunitatea israilită din Budapesta a obținut grătuit de la magistrat un loc frumos lângă parlamentul cel nou, unde comunitatea va ridica o nouă sinagogă. Se potrivește parlamentul cu sinagoga, fiind că ambele sînt străine de spiritul și principiile creștinismului.

Libertatea religioasă și socialismul. Baptistii, din comitatul Békés, cari se înmulțesc de când s'a adus legea despre liberul exercițiu religioasă, s'au tânguit la ministrul de interne, că auctoritățile îi conturbă în ținerea cultului lor, convenirile religioase de imprastie, și la înmormintării oprese pe predicatori. Pretorul a răspuns la acasă, că pe baptisti îi controlază, fiind că sub pretestul cultului țin consfătuirii socialiste.

Înveninare prin tintă. De repetite ori s'a întîmplat, că prin șgărirea cu o penă de scris folosită s'au provocat înveninări de sânge, cari nu o dată au produs mörte. După cercetări îndelungat în institutul de bacteriologie a profesorului Dr Marpmann din Leipzig s'a descoperit în tinta micro-organismul, care cauzează înveninarea. Cu cât tinta stă mai mult timp destupată, cu atât să înmulțesc în ea bacili. Cu bacili de acestia s'a făcut esperimentari la șoceri, cari au perit învenimându-li-se sângele.

Lalbach-ul erăși în pericol. Capitala Carintei încă nu s'a restaurat în urma desatrului produs în 1895 prin cutremur de pămînt, și acum de nou e amenințată de aceeași catastrofă. În dimineța de 14 a c. s'a simțit șguduituri puternice, cari au cauzat daune mari în edificii. Poporul inspăimîntat își caută rugiu la câmp.

† **Archiepiscopul din Goritia (Görz)** Dr Aloisiu Zorn după un morb mai îndelungat a repausat la 8 a c. în etate de 63 de ani. A funcționat ca profesor de teologie în Görz, apoi a fost numit canonic. La 1882 a fost înălțat la demnitatea de episcop de Parenzo-Pola, érá la 1883 a fost numit archiepiscop-principe de Goritia. A fost un bărbat talentat, zelos și prudent, care a știut compune și diferințele naționale ale credincioșilor italieni, germani și sloveni din archidieceșea sa.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

b) Celebrarea sfintei jertfe eucharistice, e *corona cea mai strălucită a marii opere de răscumpărare și de o dată viul monument al tuturor tainelor cuprinse în întromenirea Fiului lui Dumnezeu.* Tote cele tainice și dumnezeesci, maiestose și sublime, cutremurătoare și pătrunzătoare, fericitoare și mângăitoare, instructive și ziditoare, ce le are și le îmbie religia, întromenirea și răscumpărarea, biserica catolică și sfântul ei an, toate acelea sînt unite și cuprinse în celebrarea sfintei jertfe liturgice. Cel ce consideră acesta cu evlavie și în spiritul credinței vii, acela nu poate să nu crească și să nu se întărească în bine, nu poate să nu crească în virtute și în merit.

Celebrarea jertfei eucharistice reprezintă înaintea ochilor mai sus de toate *patimile Dumnezeu-Omului.* În mijlocul bucuriei de la sărbătorea Născerii Domnului și în mijlocul iubirii din sărbătorea Pascilor totuși rămâne în tot de una muntele căpăținii și vecinica lui seriozitate centrul a totă serbarea sacrificială; strigarea „Bucură-te!“ nici când nu va înlătura din celebrarea liturgiei exclamarea „Dămine, îndură-te spre noi“. De aci urmăză, că credincioșii luând parte în s. liturgie au să considere cu evlavie și să venereze mai ales patimile și mórtea lui Isus. Spre scopul acestei considerări evlavióse și folositoare nici un timp nu e mai potrivit de cât sfînta óră a jertfei, în care în chip tainic se junghie înaintea ochilor nostri Mielul lui Dumnezeu. Și de loc nu e greu și nu pretinde multă silință a se opri pe timpul liturgiei la piciorul crucii și a o îmbrățișa. Căci haînele preotului, crucea de pe altariu, însemnările cu semnul crucii, mestecarea apei și vinului, formele separate ale pâinii și vinului, înălțarea darurilor sacrificiale, frângerea agnelului, diferitele umblări și mișcări ale preotului jertfătoriu la altariu, pe scurt întreg ritul sacrificial reprezintă diferite taine de ale sfîntelor patimi, ne aduce a minte de aceea, ce de amărăciune a suferit Christos pentru noi, cum a dat el viața sa pentru

noi și a murit pentru noi cu mórtea cea mai plină de chinuri. Cu prilejul fiesce cărui celebrări a jertfei străpune-te cu spiritul dimpreună cu Născătorea de Dumnezeu și cu virginul Ioan și cu pocăita Magdalena sub cruce, închipuesce-ți, ca și cum prețiosul sânge al lui Christos ar picura pe tine, adu-ți a minte de durerile și ranele lui Christos, de oțet și de fere, de cuie și de sulită. Putere-ai, să rămâni într'aceea rece și nepăsătoriu? Pe când privesci la taine atât de înflorătoare, pe cum s'au sevârșit pe muntele căpăținii — și pentru tine — și se reprezintă cu taina de-asupra altariului, sufletul tãu óre nu se va cutremura cu fior sfînt, inima ta óre nu se va învăpăia de iubire, pocăință și recunoscință? În ranele și chinurile lui Isus se cuprinde mulțime nesfârșită de imputări pentru lașitatea și lenea noastră în serviciul lui Dumnezeu, pentru nestatornicia voinței noastre, pentru înfricarea noastră de necasuri, lipse și umilirii. Zilnic se înalță înaintea ochilor nostri în s. jertfă liturgică lemnul crucii, purtând în uscații lui ramii rodul cel dulce al trupului lui Christos. Muntele căpăținii se întinde înaintea ochilor nostri de-asupra înălțimii altariului, și vasul sacrificial al păharului prinde din nou sângele lui Isus Christos. Puțini au fost privitorii acelei liturgii sângeróse, carea însuși Archiereul Isus Christos a celebrat-o în chip vizibil pe cruce. Încă și mai puțini au fost între ei aceia, cari erau de față, pentru că să adune binecuvîntările, cele ce purced de la crucea lui. Atuncia sevârșise natura serbarea funebrală, fiind că lipsiaiu ómenii, cari să o facă. Atuncia s'a cutremurat pămîntul. Stîncile au crepat ca mișcate de compătămire. Pocnirea stîncilor a fost sunetul lui de clopote. Ziua s'a învălit în haină întunecată de jale, de-asupra templului luminos al naturii au afirnat perdelele întunecului, și sórele ascundându-și fața a mers și el, să petrecă pe Fiul lui Dumnezeu la înmormintare. Sublimă și mișcătoare, înflorătoare și frumoasă a fost jalea acesta din templul fințelor necuvîntătoare. Dar privită cu ochiul spiritual e cu mult mai frumoasă serbarea funebrală, ce se sevârșesce în sfînta liturgie.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Causa neliniștii mele,“ începu Valtasar liniștit, — „ceea ce m'a făcut, să predic în Alexandria și în cetățile Nilului, ceea ce mai pe urmă m'a mánat în singurătate, unde m'a aflat spiritul, — a fost miseria ómenimii, carea după a mea părere a adus-o cu sine pierderea cunoscinței lui Dumnezeu. Nefericirea ei m'a mișcat, — nu a unei clase, ci a tuturor. Ea a cădút așa de adânc, cât mie mi-se părea, că nu mai e cu putință vre o mântuire, fără numai dacă însuși Dumnezeu ar sevârși opera acesta; și eu m'am rugat lui, ca să vină și să mi-se descopere mie. „Faptele tale cele bune au învins, mântuirea se apropie, tu vei vedé pe răscumpărătoriu!“ ast fel a zis glasul. Și cu acest răspuns m'am dus la Ierusalim bucurându-mé. Dară a cui să fie mântuirea? A lumii întregi! Și cum are să se îndeplinească? Întăresce-ți credința, fiul meu! Ómenii zic, — asta bine o știu, — nu va fi fericire, până când Roma nu va fi aruncată de pe colinele sale, — ceea ce va să însemne, că miseria timpului, pe cum cred eu, nu provine din necunoscerea lui Dumnezeu, ci din guvernarea blăstemată a domnitorilor. Au e de lipsă, ca să ni-se spună, că guvernele ómenesci nici când nu stăpânesc pentru religiune? Despre câți regi ai audít, că au fost mai buní de cât supușii lor? O nu, nu! Mântuirea nu poate să aibă scop politic, — nu

poate voi, ca să dobóre domnitorii și puterii și să le goléscă locurile, numai pentru ca alții să le ocupe din nou și să se desfáteze într'însele. Dacă acesta ar fi tot atuncia înțelepciunea lui Dumnezeu ar înceta de a fi nemărginită. V'o spun — de și poate cuvîntul meu e numai cuvîntul orbului îndreptat către orbi, El, care va să vină, e mântuitoriu al sufletelor, și promisiunea are să se înțelegă așa, că însuși Dumnezeu se va pogóri din nou pe pămînt și că dreptatea va sălășlui aci, pentru ca să-i fie și lui cu putință a petrece din nou aici.“

În chipul cel mai învederat se exprimă desamăgirea pe fața lui Ben Hur; capul i-se plecă; el era convins, înse în clipa aceea nu era capabil de a combate părerea Egiptenului. Nu ilderim.

„Pe gloria lui Dumnezeu!“ zise el cu emfasă, „părerea acesta róstórnă tot obiceiul! Căile lumii sînt hotărîte și nu se pot schimba! ori ce comunitate trebuie să aibă un conducătoriu, care să fie înzestrat cu putere, altmîntea nu e cu putință vre o străformare.“

Valtasar primi obiecțiunea cu seriozitate.

„Înțelepciunea ta bunule șeic, e din lumea acesta, și tu îți uíți, că tocmai căile lumii sînt acelea de cari trebuie să ne mântuim. Ca să aibă ómenii de supuși, acesta e ambiția regilor. A mântui suflete, acesta e dorința lui Dumnezeu.“

ilderim tăcu și-și clătina capul cu necredință. Ben Hur răspuse în locul lui:

„Părinte, — concedé-mi, să te numesc așa, — de cine ai avut să întrebí la porțile Ierusalimului?“

Șeicul privi la el cu recunoscință.

„Am avut să întreb,“ zise Valtasar cu liniște, „că unde este el, care s'a născut împérat al Iudeilor?“

„Și l-ai vedút în peștera din Vetleem?“

„L-am vedút și ne-am închinat lui și i-am dat daruri, Melchior aur, Caspar témăie și eu smirnă.“

„Dacă vorbești despre fapte, atuncia a te asculta însămnă atâta cât a te crede,“ zise Ben Hur; „înse dacă e vorbă despre păreri, atuncia eu nu pot să pricep, ce fel de împérat vei să faci din pruncul acela. Eu nu-mi știu închipui pe domnitoriu deosebit de puterea lui și de datorințele lui.“

„Fiule,“ zise, Valtasar, „noi avem obiceiul, ca obiecte cari din întâmplare sînt în ainea noastră, să le esaminăm cu grije, pe când obiecte de cele ce cad mai de parte de noi, abia le învrednicim de o privire. Tu acuma privesci numai titlul „împérat al Iudeilor“, înse dacă vei medita asupra tainei, ce se ascunde în dosul lui, atuncia va dispáre pétra de smintéla. Un cuvînt despre titlul. Poporul tãu Israil a vedút zile mai bune, — zile, în cari Dumnezeu l-a numit cu dragoste poporul sãu și a comunicat cu el prin proféti. Așa dară dacă în zilele acelea i-a promis pe mântuitoriu, pe care eu l-am vedút, dacă i-la promis ca pe un împérat al Iudeilor, — atuncia sosirea lui trebuie să coréspundă promisiunii, dacă și numai pentru cuvînt. A, tu veđi acuma motivul întrebării, ce am pus-o la pórtă. Întălegi, și eu nici un cuvînt nu voiú să mai zic despre el, ci voiú să merg mai de parte. Póte că mai apoi întrebí despre dignitatea pruncului?“

Dacă e așa, atunci cumpănesce: Ce va să însemneze a fi următorul lui Irod? Va fi doră hotărîtoare măsura dignității lumesci? Oare Dumnezeu nu ar pute să înalțe încă și mai tare pe alesul său? Oare Părintele atotputernic să aibă lipsă de un titlu și să fie nevoit a se smeri până la atâta, cât să împrumute o invenție omenescă? De ce nu m'a provocat dară, ca să scriresc de-a dreptul după un Cesar? O, pe firea lucrului, despre care grăim, te rog, înalță-ți privirea! Mai bine întreabă, preste cine are să fie împărat acela, pe care-l așteptăm; căci îți zic, fiule, acesta e cheea tainei, și nimeni nu o va pute pătrunde fără de cheea acesta."

Valtasar își înalță cu umilință capul. „Este o împărăție pe pământ, de și nu e pămîntescă, — o împărăție mai largă de cât pămîntul, mai largă de cât mările și toate țările, de le-ai și întinde cu ciocanul, pe cum se întinde aurul. Esistența ei e faptă, pe cum este faptă existența inimilor noastre, și noi trecem printr'însa începînd de la lăgă și până la mormînt, fără ca să o vedem. Și nici un om nu o va vedea, mai înainte de ce își va fi cunoscut sufletul său; căci împărăția nu e menită pe sama lui, ci pe a sufletului lui. Și intr'însa e glorie strălucită, pe cum fantasia nu și-o poate închipui, — unică, neasemnată, neîntrecută."

„Ceea ce spui, părinte, îmi e o ghicitoare," zise Ben Hur. „Despre o împărăție ca acesta eu n'am auzit nici o dată."

„Nici eu," întări Ilderim.

„De ași pute să spun mai multe despre ea!" replică Valtasar, plecându-și cu umilință privirea. „Ce e, spre ce scop va fi, cum se poate dobîndi? nimenia nu va ști, până când nu va veni pruncul, pentru ca să o ia în posesiune, pentru că e a lui. El va aduce cheea acelei uși tainice, carea o va deschide aleșilor săi, între cari vor fi toți aceia, cari îl iubesc pe el, pentru că numai de aceia vor fi răscumpeați."

Multă vreme stăpâni tăcere în cort. Valtasar își sfârșise istorisirea.

„Bunule șeic," începu apoi în chipul său blând, „măne ori poimăne mă voi sui pe câtă va vreme în cetate. Fiica mea doresce, să vadă pregătirile jocurilor. Voi să-ți împărtășesc încă și mai acurat timpul, în care mă voi întorci a casă. Și tu, fiule, pe tine te voi vedea. Pacea să fie cu voi cu amîndoi! Noapte bună!"

Toți trei se sculară. Șeicul și Ben Hur petrecură cu privirea pe Egiptenul, până ieși din cort răsămîndu-se pe brațul unui sclav.

„Șeicule Ilderim," zise apoi Ben Hur, „eu am auzit lucruri minunate în noaptea aceasta. Te rog, permite-mi, ca să mă preumblu la țermul lacului și să-mi reculeg cugetele."

„Du-te! Și eu voi veni în urma ta."

Își spălă încă o dată mâinile; la un semn al șeicului un sclav aduse apoi încălțămintele lui Ben Hur. Acesta ieși apoi din cort!

XVII.

Visare.

De la corturi într'o mică depărtare de la douar era un grup de finicii, cari își aruncau umbra de jumătate pe uscat. De pe un ram se auzea cântarea unei privighitorii. Ben Hur se opri și ascultă. De altă dată cântarea

pasării ar fi abătut ori când gândurile lui; dar istorisirea cea minunată a Egiptenului îi era o povoră, și el îi simțea greutatea, și pe cum se întimplă și cu alții în casuri de acestea, așa nici pentru el nici cea mai frumoasă musică, încă nu era musică, până când odihna nu-l făcea sufletul și trupul și susceptibil pentru ea. Noaptea era liniștită. De mal nu se lovia nici un val încrețit. Stelele vechi ale vechiului Orient luciau ca tot de una, fiesc care la locul său obicînit, și era vară jur împrejur, — pe apă, pe uscat, pe ceri.

Fantasia lui Ben Hur era potențată, sentimentele îi erau furtunoase, voința i-se clătina.

Așa i-se părea, că finicii, ceriul, aerul se țin acelei zone sudice depărtate, în care a fost ajuns Valtasar, pe când nu mai sperase, că omenimea s'ar mai pute mîntui. Lacul cu luciul său cel nemișcat îi reamîntea Nilul cel dăruitoriu de rodire, la al cărui țerm sta bătrînul adâncit în evlavie, când i-se arătă Spiritul în strălucire. Venit-au ore toate împrejurările acestea ale minunii la Ben Hur, ori doră el a ajuns la ele? Și ce ar fi, dacă minunea s'ar repeta dacă ea s'ar repeta pe sama lui? El se temea de apariția ei, dar de o dată o și doria și aștepta. Numai după ce sângele lui cuprins de friguri se mai stîmpără și-l lăsă, să fie era el însu-și, numai după aceea era capabil de a gândi.

Problema vieții lui o cunoșcăm. Meditînd asupra ei a găsit încă și acuma o prăpastie căscată, și el nu fuse capabil de a face punte preste ea ori de a o umple; ea era așa de largă, cât marginea cea de dincolo o putea vedea numai spălătăcită. Dacă în sfârșit se va fi făcut ostaș și beliduce, spre ce țintă avea apoi să-și îndrepte silințele? El avea înaintea ochilor o revoluție, — lucru firesc; înse decurgerea revoluțiilor a fost tot de una aceea-și, și pentru a dobîndi omenii pe sama ei, încă tot mai era de lipsă întâiu o cauză ori un pretext, pentru a înrola partizanii, ér apoi un scop, o țintă, care în ore care chip putea să se ajungă.

De-a rîndul se luptă vitejesece acela care are să răsbune o ocară; dar neasemnat mai bine se luptă acela, care împintenat fiind de o nedreptate are înaintea ochilor și o țintă onestă și neclătită, — un rezultat final, în care să pótă găsi balsam pe rane, răsplată pe sama vitejiei, glorie și recunoștință în casul, când ar muri în luptă.

Pentru ca să pótă hotări, de este îndestulitoare cauza ori ținta, era de lipsă, ca Ben Hur să-și cunoască bine partizanii și ca să știe, la cine pótă să conteze, când toate vor fi gata pentru lovitură hotărîtoare. Lucru firesc, că acei partizanii puteau să fie numai patrioți de ai lui. Asupririle lui Israil amăriau pe fiesc care fiu al lui Avraam, și fiesc care din asupririle acelea îi era o cauză preasfîntă, care-l însuflețea puternic.

Da, cauza esista; înse ținta, — care avea să fie ținta?

Orele și zilele, cari le dedicase acestei părți a planului său, fuseră foarte multe, dar ele toate se sfârșiseră într'o formă într'o închipuire turbure și nehotărîta a libertății naționale. Era acesta de ajuns? El nu putea să o nege, căci acesta ar fi fost mórtea sperărilor lui; dar de altă parte nu îndrăznia nici să o afirme, căci judecata lui îi grăia

altmîntrea. El nu putea să se convingă nici măcar despre aceea, dacă Israil singur va fi capabil a se lupta împotriva Romei. El cunoșcea isvórile de ajutorii ale acestei inimice mari; el scia, că arta întrecea chiar și isvórile acestea bogate. O alianță generală ar fi fost de ajuns, înse vai! alianța acesta era cu neputință, — cu excepția casului, — și cât de mult și cu câtă serioșitate s'a cuprins cu excepția acesta, — cu excepția casului, când s'ar scula un eroi dintr'unul din popórele asuprite și prin rezultate rășboinice și-ar dobîndi o glorie, care să umplă lumea întregă! Ce glorie ar fi pentru Îndea, dacă ea s'ar adeveri de noua Macedonia a noului Alesandru! Dar vai! între rabinii era cu puțință vitejia, nu înse și disciplina. Și apoi batjocura aceea a lui Messala în grădina lui Irod: „Tot ce cuceriți în șese zile, perdeți în a șeptea."

Așa s'a întimplat, că de câte ori se apropia de prăpastia aceea sperînd, că o va putea trece, tot de una trebuia să se retragă de la ea; și naufragiul, ce-l suferise de stavila acesta, era așa de constant; cât era deja aproape de a renunța la planul acesta ori de a-l lăsa în mîna întimplării órbe. Dacă acesta va veni ori nu, singur numai Dumnezeu o scia. Dacă ne reprezentăm dispoziția asta sufletescă, atunci nu avem să ne oprim la esamînarea efectului, ce-l avură reproducerea acelea, cari le făcuse Malluch din istoria lui Valtasar. Ben Hur le ascultase cu satisfacție deplină, — cu un sentiment, care-i spunea, că s'a găsit deslegarea încurocăturii, că s'a găsit în sfârșit doritul eroi, și a nume un fiu din familia lui David, împăratul Îudeilor! În urma eroului étă! lumea în arme.

Pe lângă împăratul acela se presupune o împărăție; el ar fi să fie ostaș, glorios ca David, domnitoriu înțelept și strălucit ca Solomon; împărăția lui ar fi să fie o putere, de care să se strivescă chiar și Roma. Ar fi să urmeze un rășboi cu dureri îngrozitoare de mórte și de nascere, — ér apoi pace, carea firesc că ar avé să însemneze domnia Îudeilor pentru tot de una.

Inima lui Ben Hur bătea tare; pe o clipă se înfățișă Ierusalimul înaintea ochiului sufletului lui, Ierusalimul capitala lumii, și Sionul scăunenciul dinaintea tronului; pe care șede stăpînitoriul lumii.

Entusiastului i-se părea o fericire nespuse împrejurarea, că bărbatul, care a vădut pe împăratul acela, petrece în cortul, cătră carele-și îndrepta pașii. El putea să-l vadă și să-l audă acolo și să afle de la el însu-și toate, cele ce scia despre schimbarea lucrurilor, carea avea să vină, mai virtos toate, cele ce scia despre timpul, încare avea să vină evenimentul acela. De cum va acesta era aproape, atunci el nu avea să ia parte în în rășboiul lui Maxențiu, ci avea să începă organizarea și întrarmarea vițelor, pentru ca Israil să fie gata, pe când ar sosi ziua cea mare a renascerii.

Ben Hur, pe cum vedurăm, scia acum istoria aceea minunată chiar de la Valtasar.

Era el îndestulit?

Se aședă pe el o umbră, mai întunecată de cât cea a grupului de finicii, — umbra îndoelii puternice, carea, — și asta să nu o treci cu vederea, cetitoriule! — carea se referia mai mult la împărăție de cât la împăratul.

„Cum stăm cu împărăția asta? Și cum se va face?” se întreba Ben Hur în gândul său.

Nouă, bunilor mei cetitori, ne-a răspuns pruncul însuși; înse Ben Hur găsia răspuns numai în cuvântul lui Valtasar: „Pe pământ, dar nu de pe pământ, — nu pe sama omnilor, ei pe a sufletelor lor, cu toate acestea o împărăție de strălucire necuprinsă.

N'avem deci, să ne mirăm, dacă tinărul nefericit în cuvintele acestea găsia numai o ghicitoră întunecată.

„Acesta nu e un lucru pe sama omnilor,” zise el cu gând desperat, „și un împărat a unei împărății ca acesta nu are lipsă de omni, nici de muncitori, nici de sftnici, nici de ostași. Mai întâiu ar trebui să móră pământul ori să se zidescă din nou și principii nouă ar avé să se inventeze pe sama guvernării, ore ce pe lângă forța intrarmată, — ore ce în locul puterii. Înse ce?”

„Mai de parte, cetitoriile bune!”

Ceea ce vedem noi el nu putea să vadă. Puterea aceea, ce se cuprinde în iubire, până atunci încă nu o cunoscuse nici un om; încă nu venise nimeni, care să fie spus, că pentru guvernarea popórelor, — pentru pace și rind — iubirea e mai bună și mai puternică de cât forța.

În mijlocul acesor visări se aședă o mână pe umărul lui.

„Voiă să-ți spun o vorbă, fiule al lui Arriú,” zise Ilderim oprindu-se lângă el, — „un cuvânt, și apoi trebuie să mă întorc, pentru că nóptea trece.”

„Bine ai venit, șecule!”

„Ce privesce lucrurile, cari le-ai audít mai adineaori,” zise Ilderim aprópe fără de pausă, crede-le toate a fără de ceea ce se referesce la felul împărăției, ce o va întemeia pruncul, dacă va veni. Judecă fără de preocupare asupra acestui punct, până când vei fi audít pe Simonide neguțatoriul, — un om bun din Antiochia, cu care îți voiú mijloci cunoscinta. Egipténul ți-a împărtaşit de bani buni visările sale, cari sînt prea bune pe sama acestui pământ. Simonide e mai înțelept, el îți va împărțasi sentimentele profetilor vostri numindu-ți cărțile și foile așa că tu nu vei mai puté nega, că pruncul intradevăr va fi împărat al Îndeilor, — da pe strălucirea lui Dumnezeu, împărat, pe cum a fost Irod, numai mai bun și neasemnat, mai glorios. Și apoi, mă înțelegi, apoi vom gusta dulcéta résbunării. Eú mi-am spus vorba, pace ție!”

„Rémái, șecule!”

Ilderim i-a audít cuvântul, dar nu s'a oprit.

„Éráși Simonide!” zise Ben Hur cu amar. „Simonide aci, Simonide colo! Acuma mi-l amintesce unul, acum altul. Se vede, că sclavul tatălui meu mă exploatezá cum se cade; el cel puțin a sciut, să-și asigure averea mea părintescă; el de aceea e mai bogat, de și nu va fi și mai înțelept de cât Egipténul. Pe lege! Nu la necredincioși are să mérgă omul, care va să afe credință, — și eú nici nu o voiú face. Nu voiú. Dar ce aud? Cántare, — glasul unei femei — ori al unui ánger! El se apropie!”

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut: „Fóia pentru toți”, nr. 27, cu următorul cuprins: *Odinórá* de Delavrancea. — *Iules*

Brun la Ateneu (ilustrație). — *Vanitas* (poesie) de R. D. Rosetti. — Scriitorii și artiștii nostri (*St. Velescu*) — *Moravuri noué* de Bunica. — *Cât de lungă să fie ziua, tot vine nóptea* de dómna Colomb. — *Școlile de agricultură*. — *Mărióra*, dramă de Carmen Sylva, tradusă de Haralamb G. Lecca. — *Vrăjitorul alb*, român de Emile Richebourg. — *Glume*. — *Snóve*. — *Gándiri*. — *Iubileul reginei Englițerei*. — *Corsetul*. — *Idila* (poesie) de Silviú Hușianul. — *Cheia*. — *Romanul unui călugér*, roman de Jean Rameau (urmare). — *Mijlócele de a preîntimpina naufragiile*. — *Rețete și sfaturi*. — *Petreceři și jocuri*. — *Posta redacțiunii*.

A apărut nr. 6 din „*Convorbiri literare*” cu următorul sumar: *M. N. Burghel*. — Despot vodă ereticul, Domnul Moldovei (1561—1563). Studiú istoric. — *Nicolae Basilescu*. — Parisina (Tragedie în cinci acte). — *St. Orașan*. — Ceva despre cronicile Moldovei. — *D. Nanu*. — Spre sară (Poesie). — *Ana Contakernbach*. — O serenadă lui Verdi. — *Dr. Iv. D. Șişmanoff*. — Însemnătatea și teoria etnografii bulgare (trad. de Gh. Mărculescu). Revista publicațiilor.

Aú apărut: 10 cántări populare românesci, culese și aranjate pentru pian de V. Șorban.

La tipografia seminarială se afă de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acesta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preotesce, din care să lipsească această carte, în care se afă toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii noué create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeii românesci unite, studiú apologetic din incidentul invectiveilor „*Gazetei Transilvaniei*” și a dlui Nicolau Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeii. În versiune românescă de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminarului archidieceșan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Liturgieritú, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat împreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericescă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliului, provincial primă edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial altă doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaș 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blaș. Se afă de vîndare la Administrația „Unirii”. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Inserat.

Voluminosul tom cuprindiu:

„Predici pentru dumineci”

de Iustin Popfiú, se afă de vînzare la tipografia *Aurora* în Gherla (Szamos-ujvár).

Prețul la 1 exemp. singuratic 2.20 cr.

„ ” 5 „ de odată à 1.90 exemp.

„ ” 10 „ ” ” à 1.50 „

Posta Redacțiunii. P. On. D. M. Nesitú în *Oradea*. Abonamentul trimis dtó 13/7 a. c. se estinde până la finea an. viitor 1893.

Posta Redacțiunii. Rssm. D. I. Ivasco în *Gherla*. Abonamentul l-am primit cu mulțămită. Restant nu mai e nimic. Totul e achitat până la finea an. 1897. Adresa s'a schimbat.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

*****

(16) 2—3

Publicare de concurs.

La „*Internatul Pavelian din Beiuș* al fetelor orfane de preoți din diecesa gr. cat. română de Oradea-Mare împreună cu școlă civilă” pe anul scolaric 1897/8 se escrie concurs pentru un post de învățătore-educătore calificată pentru școlile civile din grupa: *matematica-sciințele naturale* respective *limbistică-istorică*, care va implini și afacerile domestice din internat prin statute precisate.

Emolumentele învățătorii-educătore sînt: a) soluțiune anuală de 500 fl. b) cuartir și întreținere în internat.

Competentele la acest post trebuie se fie de religiunea gr. cat.

Petițiunile instruite: 1) cu carte de botez, 2) testimoniú de calificățiune, 3) eventual alte acte despre anterioră aplicație, 4) atestat medical, 5) adeverință despre starea familiară — sînt a se înainta la Veneratul Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea-Mare, până în 1 August a. c.

Beiuș la 1 Iuliú 1897.

Direcțiunea.

Nr. 3312 — 1897.

Edict.

Vasiliú Moldovan docentele din Orosfaia, protopopiatul Făgăului, carele mai înainte de a da examen cu pruncii școlari, în 5 Maiú 1897, și-a părăsit stațiunea fără de a i-se sci ubicațiunea, prin acesta să citezá a se presenta la oficiul său docental în Orosfaia până la terminul peremptoriú din 1 August 1897 n., că intru cât după această citațiune nu și-ar recupa oficiul său docental, de la 1 August 1897 postul i-se va dechera de vacant prin senatul scolaric de acolo, și stațiunea se va da în concurs.

Blaș, din ședința consistorială ținută în 10 Iuliú 1897.

Victor Mihályi

Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

(18) 1—3

*****